

Warchałowski, Krzysztof

Gwarancje konkordatowe dotyczące wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych

Mazowieckie Studia Humanistyczne 5/2, 53-61

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Krzysztof Warchałowski

GWARANCJE KONKORDATOWE DOTYCZĄCE WYDZIAŁÓW TEOLOGICZNYCH W UCZELNIACH PAŃSTWOWYCH

Kościół katolicki od czasów średniowiecza posiadał własne uniwersytety, w których integralną częścią była teologia. W miarę rozwoju instytucji państwowych w dzisiejszym rozumieniu tego słowa, zaczęły powstawać uniwersytety i wyższe uczelnie państwowe, które zachowały wydziały teologiczne cieszące się pewnym zakresem autonomii. Obecnie status wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych oraz ich sytuacja prawna wchodzi w zakres regulacji umów konkordatowych, zawieranych przez Stolicę Apostolską z poszczególnymi państwami. Umowy takie zawarły ze Stolicą Apostolską: Austria, Chorwacja, Malta, Republika Federalna Niemiec i jej kraje związkowe (Bawaria, Dolna Saksonia, Meklemburgia, Nadrenia–Palatynat, Nadrenia Północna–Westfalia, Saksonia, Sara,) oraz Polska.

Austria

W Austrii istnieją wydziały teologiczne w uniwersytetach państwowych. Sytuację prawną tych wydziałów reguluje konkordat zawarty między Stolicą Apostolską i Republiką Austrii 5 czerwca 1933 r. Umowa przewiduje istnienie wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych jako instytucji przeznaczonych głównie do formacji naukowej duchowieństwa¹. Organizacja wewnętrzna oraz tok nauki na utrzymywanych przez państwo wydziałach teologii katolickiej leżą w gestii Kościoła katolickiego i są regulowane w zasadzie przepisami kościelnymi. Prawo konkordatowe jako podstawę regulacji przywołuje Konstytucję apostolską *Deus scientiarum Dominus* z 24 maja 1931 r.² oraz każdorazowe przepisy kościelne.

¹ *Acta Apostolicae Sedis* (dalej – AAS), 26 (1934), s. 253; por. A. van Hove, *Le Concordat entre le Saint-Siège et l'Autriche*, „Nouvelle Revue Théologique”, 61 (1934), s. 798.

² Obecnie Konstytucja apostolska Jana Pawła II *Sapientia christiana* z 15 kwietnia 1979 r., AAS, 71 (1979), s. 469–499.

Zarządzenia wykonawcze władz oświatowych lub uczelni mają być wydawane w porozumieniu z kompetentną władzą kościelną ze względu na specjalny charakter tych kościelnych wydziałów³.

Nominacja wykładowców na wszystkich wydziałach uczelni państwowych należy do kompetencji władz państwowych. Na wydziałach teologii katolickiej warunkiem mianowania albo dopuszczenia do nauczania profesorów lub docentów jest uzyskanie zgody właściwej władzy kościelnej i udzielenie im misji kanonicznej (artykuł 5 § 3)⁴. Wynika stąd, że profesorowie wydziałów teologicznych są mianowani przez ministra edukacji, po uprzednim przedstawieniu ich kandydatury przez właściwego biskupa diecezjalnego. Niektórzy prawnicy są zdania, że wykładowcy wydziałów teologicznych są dzięki temu podwójnie nominowani⁵.

W wypadku cofnięcia *missio canonica* przez kompetentną władzę kościelną wobec naczelnego państwowego organu administracji szkolnej, nauczający zostaje odsunięty od wykonywanej działalności (artykuł 5 § 4)⁶. W ten sposób konkordat gwarantuje biskupom decydujący wpływ na obsadę etatów profesorskich wydziałów teologii katolickiej w uczelniach państwowych Republiki Austrii.

Chorwacja

Układ między Stolicą Apostolską i Republiką Chorwacji dotyczący współpracy w dziedzinie edukacji i kultury, podpisany 19 grudnia 1996 r., gwarantuje dotacje finansowe ze środków publicznych „dla wydziału teologicznego w Uniwersytecie w Zagrzebiu oraz dla instytutów teologicznych w Dakowie, Makarskiej, Rijeci i Splicie” (artykuł 10 § 2)⁷. Zasady subwencjonowania tych ośrodków katolickich określa prawo państwowe oraz porozumienie między władzami państwowymi i Konferencją Episkopatu Chorwacji.

Malta

Na mocy umowy między Stolicą Apostolską i Republiką Malty o włączeniu wydziału teologii do Uniwersytetu Maltańskiego, podpisanej 26 września 1988 r., kościelny wydział teologii katolickiej został włączony w struktury państwowego

³ R. Koestler, *Das neue oesterreichische Konkordat*, „Zeitschrift für öffentliches Recht”, 15 (1935), s. 21–22.

⁴ AAS, 26 (1934), s. 253.

⁵ A. van Hove, *op.cit.*, s. 798.

⁶ AAS, 26 (1934), s. 253; por. T. Włodarczyk, *Konkordaty. Zarys historii ze szczególnym uwzględnieniem XX wieku*, Warszawa 1986, s. 271.

⁷ AAS, 89 (1997), s. 293.

Uniwersytetu Maltańskiego. Powodem włączenia wydziału, jak podaje dokument, były „przede wszystkim, korzyści o charakterze naukowym, kulturowym i społecznym, jakie może przynieść ściślejsze powiązanie Wydziału Teologii z Uniwersytetem” (artykuł 1)⁸.

Na mocy zawartego porozumienia Wydział Teologii został włączony do Uniwersytetu Maltańskiego w stanie faktycznym, w jakim się znajdował w dniu podpisania umowy. Składa się z trzech Instytutów:

1. Instytutu Teologicznego,
2. Instytutu Studiów Religijnych,
3. Instytut Filozofii i Studiów Humanistycznych.

Instytut Teologiczny dzieli się na 5 departamentów:

- Teologii ogólnej i dogmatycznej;
- Teologii moralnej łącznie z teologią duchowości;
- Pisma św., języka hebrajskiego i greckiego;
- Historii Kościoła, patrystyki i archeologii paleochrześcijańskiej;
- Teologii pastoralnej, prawa kanonicznego i liturgiki⁹.

Obsada etatów profesorskich Wydziału Teologii w Uniwersytecie Maltańskim, zgodnie z konwencją z 1989 r., odbywa się na zasadzie konkursu. Osoby zainteresowane stanowiskami profesorskimi muszą przedłożyć zaświadczenie od arcybiskupa Malty, że nie są obciążone żadnymi przeszkodami kanonicznymi. Nazwisko zwycięzcy konkursu zostaje przekazane niezwłocznie arcybiskupowi, który udziela kandydatowi „misji kanonicznej”, upoważniającej do podjęcia pracy w charakterze wykładowcy w wymienionym wydziale. Jednocześnie prawo konkordatowe podkreśla, że cofnięcie misji kanonicznej przez kompetentną władzę kościelną jest równoznaczne z utratą stanowiska na Wydziale Teologii (artykuł 4)¹⁰.

Republika Federalna Niemiec i jej kraje związkowe

W Republice Federalnej Niemiec, podobnie jak w Austrii, istnieją wydziały teologiczne oraz wydziały pedagogiki religijnej w uniwersytetach państwowych. Sytuację prawną tych wydziałów reguluje konkordat z Rzeszą Niemiecką, podpisany 20 lipca z 1933 r. oraz umowy konkordatowe z poszczególnymi krajami związkowymi.

Konkordat niemiecki postanawia: „Zachowuje się wydziały teologii katolickiej w uniwersytetach państwowych. Ich stosunek do władz kościelnych jest regulowany

⁸ AAS, 90 (1998), s. 24.

⁹ AAS, 90 (1998), s. 24.

¹⁰ AAS, 90 (1998), s. 25

zasadami ustalonymi w odnośnych konkordatach” (artykuł 19)¹¹. W ten sposób umowa potwierdza istnienie wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych, respektując przy tym postanowienia konkordatów szczegółowych, zawieranych przez Stolicę Apostolską z poszczególnymi krajami związkowymi, co wynika ze specyfiki federacyjnego państwa niemieckiego¹². Z tak sformułowanej normy prawa konkordatowego wynika również możliwość tworzenia nowych fakultetów teologii katolickiej, mających uprawnienia państwowe¹³. Władze centralne zobowiązały się do ujednoczenia obowiązujących w tym przedmiocie przepisów prawnych¹⁴.

Bawaria

Układ między Stolicą Apostolską i państwem bawarskim dotyczący zmian i uzupełnień wprowadzonych do konkordatu z Bawarią, z 29 marca 1924 r., zmodyfikowany układem z 7 października 1968 r., podpisany 4 września 1974 r., gwarantuje Kościołowi prawo erygowania wydziałów teologii katolickiej w następujących uniwersytetach państwowych Bawarii: Augsburgu¹⁵, Monachium (Ludwig Maximilians-Universität), Passau, Ratyzbonie¹⁶, Würzburgu oraz Bambergu. Państwo zobowiązało się zabezpieczyć ich potrzeby w zakresie dostosowanym do wymogów badawczych i dydaktycznych (artykuł 3 § 1)¹⁷.

Układ z 4 września 1974 r. postanawia, że programy nauczania w erygowanych wydziałach teologii katolickiej, opracowane zgodnie z zasadami Kościoła katolickiego, powinny odpowiadać głównie wymogom dotyczącym:

- kandydatów do kapłaństwa i kandydatów do innych zadań duszpasterskich;
- przygotowania studentów do podjęcia zadań nauczycielskich w szkołach zakładanych i prowadzonych przez Kościół oraz nauczania religii katolickiej¹⁸.

¹¹ AAS, 25 (1933), s. 395.

¹² H. Schmitz, *Katholisch-Theologische Fakultäten im Spannungsfeld kirchlichen und staatlichen Hochschulrechts*, „Archiv für Katholisches Kirchenrecht” 154 II (1985), s. 440.

¹³ K. Walf, *La relation des facultés de théologie catholique avec l'État et la société: le cas de la République fédérale d'Allemagne*, „Studia canonica”, 23 (1989), s. 106.

¹⁴ A. van Hove, *Le Concordat entre le Saint-Siège et le Reich allemand*, „Nouvelle Revue Théologique”, 61 (1934), s. 174.

¹⁵ Wydział teologiczny w uniwersytecie państwowym w Augsburgu powstał na mocy układu między Stolicą Apostolską i Państwem Bawarskim z 17 września 1970 r., AAS, 62 (1970), s. 821–825.

¹⁶ Wydział teologiczny w uniwersytecie państwowym w Ratyzbonie powstał na mocy układu między Stolicą Apostolską i Państwem Bawarskim z 2 września 1966 r., AAS, 58 (1966), s. 1135–1137.

¹⁷ AAS, 66 (1974), s. 602.

¹⁸ AAS, 66 (1974), s. 604; por. W. Schulz, *Bemerkungen zum Vertrag Zwischen dem Heiligen Stuhl und dem Freistaat Bayern zum Änderung und Ergänzung des Bayerischen Konkordats vom 29.3.1924*, „Apollinaris”, 48 (1975), s. 157–158.

Wydziały te są utrzymywane w całości z budżetu krajowego. Pod względem organizacyjnym i badawczo-dydaktycznym nie mogą one odbiegać od standardów, jakie mają inne wydziały uniwersytetu (artykuł 3 § 1)¹⁹.

Prawo konkordatowe gwarantuje Kościołowi katolickiemu także wpływ na obsadę stanowisk profesorskich uniwersyteckich wydziałów teologicznych. Profesorowie i inni pracownicy naukowcy mogą objąć posadę wykładowcy na wyżej wymienionych wydziałach, jeśli zostaną mianowani lub rekomendowani przez biskupa diecezjalnego, a upoważnienia do nauczania będą udzielane ze strony władzy państwowej tylko wtedy, gdy przeciwko kandydatom nie zostaną wysunięte zastrzeżenia ze strony władzy kościelnej. Jednocześnie do obowiązków władzy państwowej należy bezzwłoczna zmiana wykładowcy, jeśli biskup diecezjalny wniesie stosowną deklarację, że nauczający ze względów doktrynalnych lub niewłaściwej postawy moralnej nie powinien dalej piastować tej funkcji. Państwo zadba, aby prawa tego wykładowcy, wynikające z umowy o pracę, nie zostały naruszone (artykuł 3 § 2, 3)²⁰.

Dolna Saksonia

Na mocy układów między Stolicą Apostolską i Dolną Saksonią zostały erygowane: Wydział Teologii Katolickiej w Uniwersytecie w Getyndze²¹ oraz Wydział Teologii Katolickiej i Pedagogiki Religijnej w Uniwersytecie w Osnabrück, jeden dla obu miejsc jego lokalizacji: Osnabrück i Vechta²².

Układ między Stolicą Apostolską i Dolną Saksonią z 21 maja 1973 r. gwarantuje subwencje ze strony państwa dla Wydziału Teologii Katolickiej i Pedagogiki Religijnej w Uniwersytecie w Osnabrück w wysokości, jaka jest przewidywana dla innych wydziałów uniwersyteckich w Dolnej Saksonii. Wydział ma obejmować sześć stanowisk profesorskich i trzy inne stanowiska nauczycielskie w randze docenta szkoły wyższej (artykuł I)²³.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Dolną Saksonią z 26 lutego 1965 r., na mocy którego został erygowany wydział teologiczny w Uniwersytecie w Getyndze, odnośnie do obsady stanowisk profesorskich wymienionego wydziału przewiduje:

– stworzenie listy wykładowców, którzy mają predyspozycje moralne i naukowe do objęcia katedry w wyżej wymienionym wydziale i mogą być przedstawieni ministrowi do nominacji,

¹⁹ AAS, 66 (1974), s. 602;

²⁰ AAS, 66 (1974), s. 603; por. W. Schulz, *op.cit.*, s. 156–157.

²¹ Artykuł 4 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Dolną Saksonią z 26 lutego 1965 r., AAS, 57 (1965), s. 838.

²² Układ między Stolicą Apostolską i Dolną Saksonią wprowadzający niektóre zmiany do konkordatu z 26 lutego 1965 r., podpisany 21 maja 1973 r., AAS, 65 (1973), s. 644.

²³ AAS, 65 (1973), s. 644; por. T. Włodarczyk, *op.cit.*, s. 446.

– o desygnowaniu konkretnych osób na katedrę wydziału decyduje komisja, w której skład wchodzi trzech członkowie ciała nauczającego Uniwersytetu, wybrani przez Senat Uczelni i trzech członkowie Wydziału Teologicznego w Bonn i w Münster, wybrani przez te wydziały²⁴.

Meklemburgia

Konwencja podpisana między Stolicą Apostolską i Meklemburgią 15 września 1997 r. stwierdza, że jeśli „Kraj lub państwowa szkoła wyższa pragnie utworzyć wydział (kierunek) teologii katolickiej lub pedagogiki religii to wymagane jest wtedy oddzielne porozumienie między Krajem i Stolicą Apostolską” (artykuł 6)²⁵. Warto zwrócić uwagę, że prawo konkordatowe jako podmiot zainteresowany wymienia w tym wypadku nie Kościół, ale kraj lub uczelnię. Dzieje się tak dlatego, że na wymienionych wydziałach przygotowuje się nauczycieli religii dla szkół publicznych. Gwarancja i zobowiązanie do zapewnienia nauczania religii w szkołach, a tym samym do zagwarantowania przygotowanej kadry nauczycielskiej, leży po stronie kraju związkowego.

Nadrenia–Palatynat

Układ między Stolicą Apostolską i Nadrenią–Palatynatem z 29 kwietnia 1969 r., wprowadzający zmiany do konkordatów obowiązujących w Nadrenii–Palatynacie, zapewnia Kościołowi katolickiemu prawo posiadania Katedry Teologii Katolickiej oraz Katedry Pedagogiki Religijnej w Wyższej Szkole Naukowo-Edukacyjnej Kraju (Erziehungswissenschaftlichen Hochschule), gdzie wykładowcy mają prowadzić zajęcia w duchu doktryny katolickiej. Kierownicy tych katedr mogą być mianowani tylko wówczas, gdy przeciwko danemu kandydatowi nie złożą zastrzeżeń kompetentny biskup diecezjalny.

Prawo konkordatowe przewiduje również udział kościelnych władz diecezjalnych w ustalaniu programów nauczania w tych katedrach, których istnienie jest podyktowane głównie potrzebą kształcenia nauczycieli religii dla szkół (artykuł 1)²⁶.

²⁴ AAS, 57 (1965), s. 848.

²⁵ AAS, 90 (1998), s. 102.

²⁶ AAS, 62 (1970), s. 159; por. J. Krukowski, *Konkordaty współczesne. Doktryna. Teksty (1964–1994)*, Warszawa 1995, s. 205.

Nadrenia Północna–Westfalia

Konwencja między Stolicą Apostolską i Nadrenią Północną–Westfalią z 26 marca 1984 r. potwierdza prawo Kościoła do posiadania wydziałów teologii katolickiej w państwowych uniwersytetach w Bochum, Bonn i Münster (artykuł 2 ust. 1)²⁷. Zasadniczym celem konwencji było dostosowanie wymogów, jakie są stawiane profesorom w uniwersytetach państwowych w Republice Federalnej Niemiec, do tych które stawia Konstytucja apostolska *Sapientia christiana* z 15 kwietnia 1979 r.²⁸ Na mocy tej konwencji profesorami teologii katolickiej w wyżej wymienionych wydziałach teologicznych mogą być nie tylko osoby duchowne, ale również świeckie. Wniosek o powołanie określonej osoby na stanowisko profesora przedstawia powołana w tym celu komisja, w skład której wchodzi:

- profesorowie teologii katolickiej;
- współpracownicy naukowcy lub studenci teologii, należący do Kościoła katolickiego.

Przed desygnowaniem kandydata do objęcia posady profesora komisja ma prawo skonsultować się w tej sprawie z kompetentnym biskupem diecezjalnym (artykuł 3)²⁹. Kandydata na stanowisko profesora wymienionych wydziałów desygnuje więc powołana w tym celu komisja, przedstawia go właściwy miejscowo biskup diecezjalny, a mianuje minister edukacji rządu krajowego Nadrenii Północnej–Westfalii³⁰.

Jeśli chodzi o warunki, jakie mają spełniać profesorowie teologii katolickiej zatrudnieni w wydziałach uniwersyteckich, to są one następujące:

1. K w a l i f i k a c j e n a u k o w e:

- ukończenie studiów teologii katolickiej;
- szczególne uzdolnienia do pracy naukowej, potwierdzone przez jakość doktoratu teologii katolickiej, bądź – gdy odpowiada to szczególnej specjalizacji – dyscypliny pokrewnej;
- habilitacja w zakresie teologii katolickiej, bądź równoważne prace naukowe także uzyskane poza zakresem uniwersyteckim (artykuł 4)³¹.

2. K w a l i f i k a c j e m o r a l n e:

Od osób należących do stanu duchownego prawo konkordatowe żąda właściwej postawy kapłańskiej, a od osób świeckich postępowania zgodnego z normami Kościoła katolickiego. W obu przypadkach konwencja, stawiając wymogi

²⁷ AAS, 77 (1985), s. 295.

²⁸ K. Walf, *La relation des facultes de théologie catholique avec l'État et la société: le cas de la République fédérale d'Allemagne*, „*Studia canonica*”, 23 (1989), s.110.

²⁹ Konwencja między Stolicą Apostolską i Krajem Północnej Nadrenii–Westfalii z 26 marca 1984 r., AAS, 77 (1985), s. 296.

³⁰ K. Walf, *op.cit.*, s. 110.

³¹ AAS, 77 (1985), s. 297.

eklezyjalne, żąda potwierdzenia posiadanych cech poprzez uzyskanie przez kandydatów *nihil obstat* ze strony kompetentnej władzy kościelnej³².

Sara

Konwencja między Stolicą Apostolską i krajem Sary dotycząca kształcenia nauczycieli religii katolickiej i nauczania religii katolickiej w szkołach krajowych Sary z 12 lutego 1985 r. utrzymuje w mocy istnienie sekcji (Fachrichtung) teologii katolickiej na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Sary, której szczególnym zadaniem jest kształcenie nauczycieli religii katolickiej dla szkół Sary (artykuł 1)³³. Umawiające się Strony postanowiły:

– zmiana programu studiów na sekcji teologii katolickiej może być dokonana w sposób autoryzowany tylko na podstawie oddzielnego porozumienia między układającymi się Stronami (artykuł 1 protokołu dodatkowego);

– rząd Kraju zobowiązuje się zapewnić potrzebne środki materialne oraz płace dla personelu sekcji (artykuł 2 protokołu dodatkowego);

– sekcja wyposażona będzie przynajmniej w cztery stanowiska profesorów zwyczajnych (artykuł 2 protokołu dodatkowego);

– kandydaci na stanowiska profesorów teologii wymienionej sekcji Uniwersytetu Sary są przedstawiani przez powołaną w tym celu komisję, która ma prawo konsultować się w tej sprawie z kompetentnym biskupem, tj. biskupem Trewiru (artykuł 4);

– nominacja na profesora suponuje obok zdatności pedagogicznej także ukończenie studiów teologicznych, szczególne zdolności do pracy naukowej oraz habilitację lub równoznaczne prace naukowe w dyscyplinie teologicznej (artykuł 5)³⁴.

Polska

Konkordat podpisany 28 lipca 1993 r. gwarantuje Kościołowi katolickiemu w Polsce możliwość tworzenia wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych, których status jest regulowany w drodze umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Konferencją Episkopatu Polski, analogicznie jak w przypadku uniwersytetów i innych szkół wyższych zakładanych i prowadzonych przez Kościół katolicki (artykuł 15 ust. 1, 2)³⁵.

³² AAS, 77 (1985), s. 298; por. J. Krukowski, *op.cit.*, s. 206.

³³ AAS, 78 (1986), s. 222. Powyższa konwencja zastępuje umowy dotyczące erekcji Katedry Teologii Katolickiej w Uniwersytecie Sary z 9 kwietnia 1968 r. i kształcenia nauczycieli z 12 listopada 1969 r.

³⁴ AAS, 78 (1986), s. 221–230.

³⁵ „Dziennik Ustaw” (dalej – Dz. U.) 1998, nr 51 poz. 318:

Zakładanie nowych wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych może nastąpić z zachowaniem obowiązujących ustaw przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii tych uczelni oraz za zgodą senatów. Z zachowaniem tych zasad może także nastąpić powrót wydziałów teologicznych na te uniwersytety państwowe, gdzie wydziały takie istniały, a zostały usunięte przez władze komunistyczne³⁶.

Obecnie istnieje już jeden wydział teologii katolickiej w Uniwersytecie w Opolu, który powstał na mocy ustawy z 10 marca 1994 r., o utworzeniu Uniwersytetu Opolskiego³⁷. Jest to pierwszy w najnowszej historii Polski wydział teologiczny erygowany na uniwersytecie państwowym. Istniejący wcześniej Instytut Teologiczno-Pastoralny w Opolu został z własną bazą lokalową włączony do tego uniwersytetu. Dlatego cała infrastruktura wraz z budynkami używanymi przez wydział jest własnością Kościoła katolickiego, natomiast pozostałe koszty są pokrywane z budżetu państwa³⁸.

Wnioski

Gwarancje dotyczące wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych dotyczą przede wszystkim dwóch zasadniczych kwestii:

– zagwarantowania Kościołowi prawa do erygowania wydziałów teologicznych w uczelniach państwowych. Niektóre parcjalne umowy konkordatowe dotyczą wyłącznie spraw związanych z erekcją i funkcjonowaniem konkretnych wydziałów, np. układy z Bawarią z 1966 r. i 1970 r.;

– wpływu Kościoła na obsadę etatów profesorskich tych wydziałów oraz ich organizację wewnętrzną i programową. Sprawy te stanowią przedmiot regulacji konkordatów z: Austrią, Chorwacją, Malta, Rzeszą Niemiecką i jej krajami związkowymi (Bawarią, Dolną Saksonią, Meklemburgią, Nadrenią–Palatynatem, Nadrenią Północną–Westfalią, Sarą) i Polską.

1. Rzeczpospolita Polska gwarantuje Kościołowi katolickiemu prawo do swobodnego zakładania i prowadzenia szkół wyższych, w tym uniwersytetów, odrębnych wydziałów i wyższych seminariów duchownych oraz instytutów naukowo-badawczych.

2. Status prawny szkół wyższych, o których mowa w ustępie 1, a także tryb i zakres uznawania przez Państwo kościelnych stopni i tytułów oraz status prawny wydziałów teologii katolickiej na uniwersytetach państwowych regulują umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Konferencją Episkopatu Polski upoważnioną przez Stolicę Apostolską; zob. *Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z 30 czerwca 1989 r.*, „Monitor Polski” (dalej – MP) 1989, nr 22, poz. 174.

³⁶ J. Krukowski, *Konkordat Polski. Znaczenie i realizacja*, Lublin 1999, s. 146 – 147; por. W. Góralski, W. Adamczewski, *Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r.*, Płock 1994, s. 86.

³⁷ Dz. U. 1994, nr 55, poz. 225.

³⁸ A. Mezglewski, *Katecheza i szkolnictwo wyznaniowe, w: Prawo Wyznaniowe III Rzeczypospolitej*, praca zbiorowa red. H. Misztal, Lublin–Sandomierz 1999, s. 190.